

Milý Sjarheji Cichanouski,

jste pro mě živoucím portrétem vzdoru a hrdosti. Co bylo ještě včera považováno za nemyslitelné a nevyslovitelné, se v krátké době stalo realitou. Humanita a lidská práva, svoboda a právní stát jsou v Bělorusku napadány a podlamovány dlouho. Je to útok proti nám všem.

Když demokracie odumírá, tak centimetr po centimetru. Evropa se trhá a drolí, místo aby držela pohromadě; zapoměla na slova Andrého Glucksmanna, že cesta k demokracii je velmi složitá. Je dlážděná bitvami a také jistou solidaritou, na kterou se často zapomíná.

Dějiny obracejí nové stránky. Píší se starým jazykem. Náměstí 1989 mluvila ve východní Evropě o demokracii, svobodných volbách, umělecké svobodě. Uběhlo třicet let, vláda Běloruska odmítá svobodné volby a stala se brutálním, policejním státem. V době neoliberalismu mnozí rychle zapomínají na pojmy jako jsou lidská práva, demokracie, svoboda názoru, a dokonce je jim úplně jedno, že se cenzuruje internet. Alexandr Lukašenko nehodlá tolerovat jakýkoli posun ke skutečné demokracii, které se velmi bojí. Politici jeho typu jsou oslněni Ruskem a Čínou, vidí, že to jinak opravdu jde. Lze užívat výhod kapitalismu, aniž by riskovali demokracii.

Jde o sebe prezentaci a aroganci moci. Moc opět prozrazuje svůj záměr: zglajchšaltovat život, vyrvat z něho všechno přesahující a nezávislé. Existuje ale jiný politický styl. Opak Lukašenků, Trumpů, Putinů, Si Ťin-pchingů, Orbánů, Erdoganů, Babišů, Zemanů, Kaczyńských... Vy i Svjatlana Cichanouská měníte způsob, jakým lidé přemýšlejí o politice a demokracii. Jen autentické osobnosti dokážou v krizích spojit a přesvědčit lidi. Politika znamená odpovědnost. Je to protipól k oligarchům a politikům „trumpovského“ stříhu, kteří se snaží svět za pomoci sociálních sítí obelhávat. Být autentický znamená jinými slovy žít život v pravdě.

V Bělorusku odvážně demonstrují lidé proti návratu k totalitě. Vzepřeli se roli bezmocné součástky diktátora stroje. Našli v sobě hlubší zodpovědnost za svět a své místo v něm. Boj o svobodu a svobodné kritické myšlení je v každé době obtížný a nikdy nekončí. Nejen východoevropská varianta kapitalismu dnes znovu nastoluje zákon džungle: silnější ovládá slabšího a kde mluví peníze, mlčí pravda. Jenomže zákon demokracie zní: silnější chrání slabšího. Otázky, které světu preposílá Bělorusko, jsou jednoduché a dnes univerzální. Jednotlivec, nebo masa? Otevřená demokracie, nebo uzavřená společnost? Tolerance a svoboda, nebo totalita? Cesta, na níž jsme zredukovali demokracii na byznys, nefunguje. Protesty v Bělorusku jsou i statečnou obhajobou lidských práv. Obhajobou práv nás všech. Bojujete proti bezpráví; ukazoval jste na Vašem YouTube kanálu *Strana dlja žizni* byrokratickou zvlů, rozkrýval jste korupci. Nebojíte se veřejně zastat práva. Bráníte tak i svobodu projevu. A ta je základem lidských práv, kořenem lidskosti, matkou pravdy. Osekávat svobodu slova znamená pošlapávat lidská práva v zárodku, dusit lidství, překážet pravdě.

Milý Sjarheji, těším se na den, kdy bude Bělorusko zemí demokracie a hlas každého občana bude mít stejnou váhu. Doufám, že v případě statečných lidí, kteří jsou dnes jako Vy v Bělorusku umlčován, zatýkáni, mučeni za svůj názor, jde o poslední oběti diktátora Lukašenka. Nyní potřebujeme chladnou hlavu, jasný rozum, odvážené myšlení. Pravda je

v této době natolik zamlžená a skrytá a lež tak všeobecně rozšířená, že pravdu nepozná ten, kdo ji nemiluje. Lidé Běloruska jsou v ulicích. Jde o živoucí portréty vzdoru a hrdosti. V každé vykloubené době existují pomyslné pomníky osobní odvahy. Takový byl i na první pohled nenápadný čin dělníka hamburských loděnic. V roce 1936 odmítl při slavnostním spuštění vojenské lodi zvednout spolu s davem pravici k hitlerovskému pozdravu. Fotografie byla zveřejněná o šedesát později. Zachycuje muže uprostřed lesa zdvižených paží. Taky živoucí portrét vzdoru a hrdosti. Jeho další osud není znám. Svoboda neexistuje, pokud se neprojeví v konkrétních činech. Ukazujete, že potřebujeme smysl pro morálku, abychom udrželi, co je v našich životech dobré a spravedlivé. Znovu opakujete a připomínáte světu starou pravdu, že míra naší provokativní naděje je míra naší schopnosti usilovat o něco proto, že to je morální, a nejen proto, že to má zajištěno úspěch. Mladí lidé ve Vaší i naší zemi mají plné zuby toho, že o demokracii mluví jen ti, kdo ji ostouzejí. Nechtějí, aby jim populisté ukradli jejich naději, jejich budoucnost a vyměnili ji za letargii.

Milý Sjarheji, Váš pobyt ve vězení má v době obecné rezignace obrovský význam. Ukázal jste, že má smysl zachovat se jako občan statečně. Pomáháte obnovit rozbitou solidaritu. Víme o Vás a jsme na Vaší straně. Snad i tato zpráva a vědomí o mezinárodní solidaritě pomohou Vám i ostatním přečkat těžké chvíle ve vězení. Ke zlepšení dojde jen tehdy, když diktátorům a lidem moci budeme komplikovat život a mluvit o všem otevřeně. Každý autoritativní režim byl nakonec donucen uvolnit cestu demokracii. To je naše naděje. Naděje i pro Bělorusko. Jde jen o to vydržet.

Radka Denemarková

28. 10. 2020

Radka Denemarková (nar. 1968)

spisovatelka, překladatelka, scénáristka

Studovala bohemistiku a germanistiku na Filozofické fakultě Karlovy univerzity, kde roku 1997 získala na titul Ph.D. Následně působila jako vědecká pracovníce Ústavu pro českou literaturu AV ČR a jako lektorka a dramaturgyně v Divadle Na Zábradlí. Od roku 2004 je spisovatelkou na volné noze.

Je autorkou monografie o divadelním a filmovém režiséru Evaldu Schormovi *Sám sobě nepřítelem* (1998), románu *Peníze od Hitlera* (2006) či románová monografie *Smrt, nebudeš se báti aneb Příběh Petra Lébla* (2008) a mnoha dalších.

Díla Radky Denemarkové byla dosud přeložena do 23 jazyků. Je jedinou českou autorkou, která obdržela Magnesiu Literu čtyřikrát – za prózu, za publicistiku, za překladovou knihu a hlavní ocenění Kniha roku 2019.

Radka Denemarková

Sjarhej Cichanouski

Sjarhej Cichanouski (nar. 1978)

videobloger a podnikatel.

Jeho YouTube kanál Strana dlja žizni (Země pro život), na němž rozkrýval byrokratickou zvrůli a korupci a poukazoval na bezpráví obyčejných Bělorusů, se stal velice populární, což Cichanouskému přidalo na odhodlání kandidovat na prezidenta. Jeho registrace byla zamítnuta z toho důvodu, že svoji žádost nepodal osobně. To však nemohl udělat, protože byl v dané době držen ve vazbě. Proto nakonec o registraci požádala jeho žena Svjatlana, které bylo vyhověno. Později při sbírání podpisů za svoji ženu byl kvůli policejní provokaci zatčen a obviněn z hrubého narušení pořádku a bránění v realizaci volebního práva. Se ženou Svjatlanou má dvě děti.